

Et projekt til styrkelse af den faglige læsning i 5. klasse

**Afsluttende rapport, juni 2010
Af projektleder Henriette Ritz Kylmann HvidovreBibliotekerne**

Indholdsfortegnelse

Baggrund for projektet og projektets idé	2
Samarbejdspartnere	3
Hvad gjorde vi, og hvordan gik det?	3
Hvad er Finurlige Ord?	4
Kort gennemgang af de forskellige dele af Finurlige Ord	4
Erfaringer	5
Hvad nu?	6
Hvilke bilag?	6

Baggrund for projektet og projektets idé

HvidovreBibliotekerne iværksatte i skoleåret 2009/10 forsøgsordningen "Biblioteksoplevelser for alle". Ordningen var specifikt målrettet de 11 folkeskoler i Hvidovre. "Biblioteksoplevelser for alle" betyder at bibliotekerne tilbyder alle klasser, alle årgange, på samtlige skoler et biblioteksbesøg om året. Tilbuddene er målrettet den enkelte årgang.

I forbindelse med afsøgning af biblioteksoplevelse til 5. klasserne blev jeg gjort opmærksom på resultaterne af 5. klasse elevernes læsning. Undersøgelser i Hvidovre viste, at deres læseevne faldt, når de skulle begynde at læse faglige tekster. Eleverne kunne læse, men havde vanskeligt ved at afkode det faglige indhold. HvidovreBibliotekerne og Pædagogisk Center Hvidovre gik sammen om at udvikle et tilbud til 5. klassetrin for at styrke den faglige læsning. Hvidovre Kommune har en handleplan for læsning og en vision 2008-12 for udvikling af de pædagogiske læringscentre.

Målet med projektet var et ønske om at medvirke til styrkelse af den faglige læsning i 5. klasse og via modeludviklingen at undersøge om og hvordan, vi kunne det.

Fra "smart-parat-svar" konkurrencen ved vi, at der i de mindre klasser er en synergieffekt i at have kloge elever at se op til. Med projektet ønskede vi at undersøge, om vi kunne finde en form, funderet i spil og det legende, der kunne styrke den faglige læsning i 5. klasse.

Vores projekt udbygger samarbejdet mellem skole og bibliotek, og det giver bibliotekarerne en rolle i elevernes læring. Vi har forsøgt at finde metoder til at udvikle den faglige læsning. Projektet kombinerer lærernes, skole- og folkebibliotekarernes og læsevejledernes kompetencer med en spil- og konceptudviklers kompetencer. Vi ønskede at skabe oplevelser, der motiverer eleverne, og sætter læringen ind i, en for eleverne, interessant kontekst. De involveres i leg, spil og fortælling, de udfordres, får succesoplevelser og får lyst til at tage "kampen" op. Ambitionen var et landsdækkende produkt.

Samarbejdspartnere

HvidovreBibliotekerne ved strategisk udvikler og koordinator Henriette Ritz Kylmann og bibliotekar Torben Nymand indgik samarbejde med Hvidovres Pædagogisk Center ved skolebibliotekskonsulent Hanne Heiselberg og læsevejleder Karen Kjær. Som ekstern bistand blev konceptudvikler Lasse Hall fra firmaet Clever and Clown tilknyttet. Hvidovre kommune er kendetegnet ved et solidt samarbejde mellem folkebibliotek og Pædagogisk Center.

Hvad gjorde vi, og hvordan gik det?

Projektgruppen bestod fra begyndelsen af Torben Nymand, Hanne Heiselberg, Karen Kjær, Lasse Hall og Henriette Ritz Kylmann. I vores ansøgning havde vi formuleret opgaven således:

"At undersøge min. 3 strategier for at skabe motivation gennem succesoplevelser. Fokus på fortælling, leg og spil (gameplay, hvor udfordringen er balanceret og tilpas for at skubbe "spilleren" et trin op ad).

At vi har en prototype at arbejde videre med."

Vi fik ikke alle de penge, vi havde søgt, eftersom det var modeludviklingsprojekt. Derfor justerede vi projektet, og koncentrerede os om at udvikle en ting med flere delelementer. De første møder gik med idé udvikling. Kombinationen af lærere, bibliotekarer, konsulenter og konceptudvikler viste sig hurtigt at være til stor gavn. Fagligheder kom i spil med vanvittige og skæve idéer og hele tiden med følgende for øje "virker det i 5. klasse" og

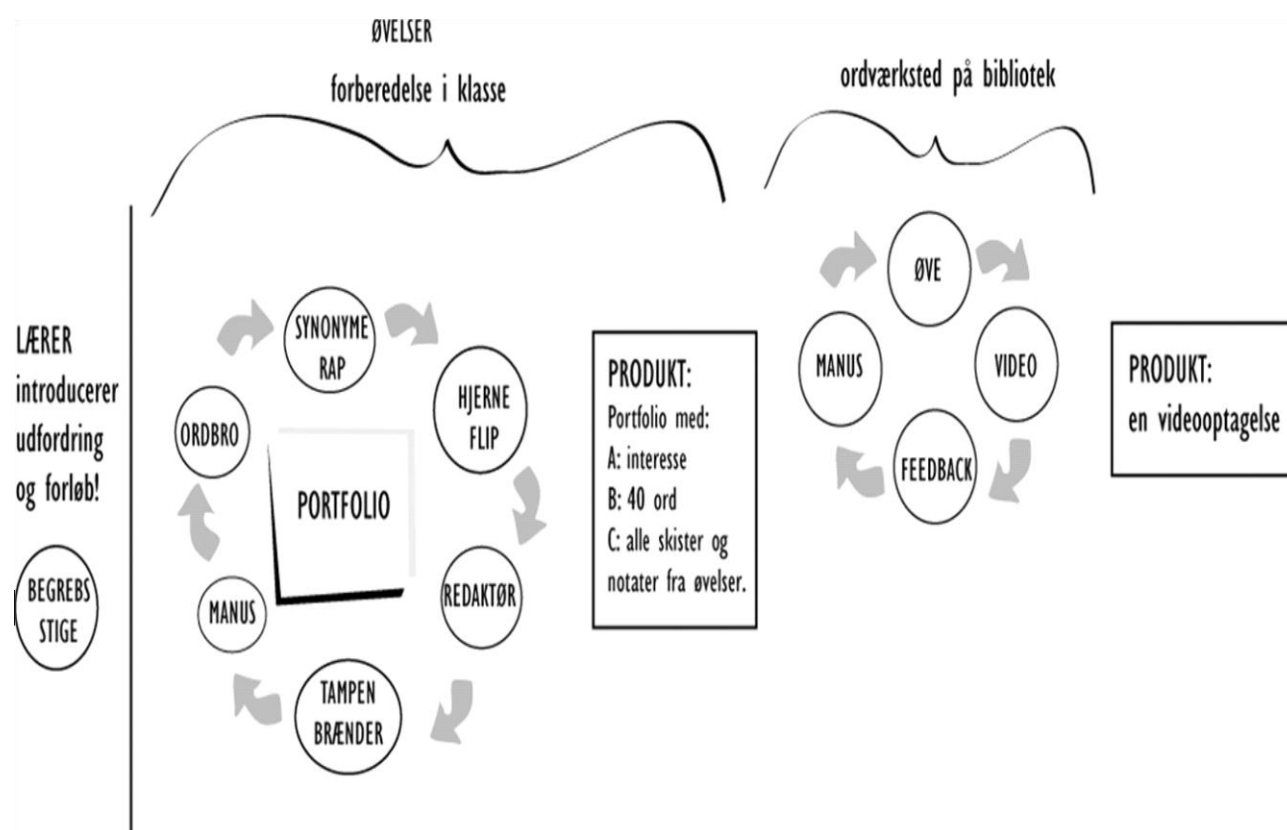
“hvad med de elever, der...”. Tidligt i processen havde vi som ledestjerne, at “vi skal lave skole, der ikke føles som skole”. Vi ved, at faglig læsning er svært for eleverne. Derfor blev det vigtigt for os, at vi ved hjælp af leg og spil kunne motivere eleverne til at fortsætte, selvom det var svært.

Lasse Hall udarbejdede forskellige skitser til et undervisningsforløb. Skitserne endte med at blive til Finurlige Ord.

Hvad er Finurlige Ord?

Undervisningsforløbet kan kort beskrives på følgende måde: Eleven skal tale om sin interesse i 1 minut uden, at de andre elever kan gætte, hvad der tales om. Eleverne laver forskellige øvelser over en uge. Alle med det formål, at eleven kan skrive et manuskript der kan fremsiges på kun 1 minut. Undervejs besøger de skole- og folkebiblioteket, hvor de kan finde oplysninger i deres jagt på ord.

Billedet viser forløbet i Finurlige Ord.

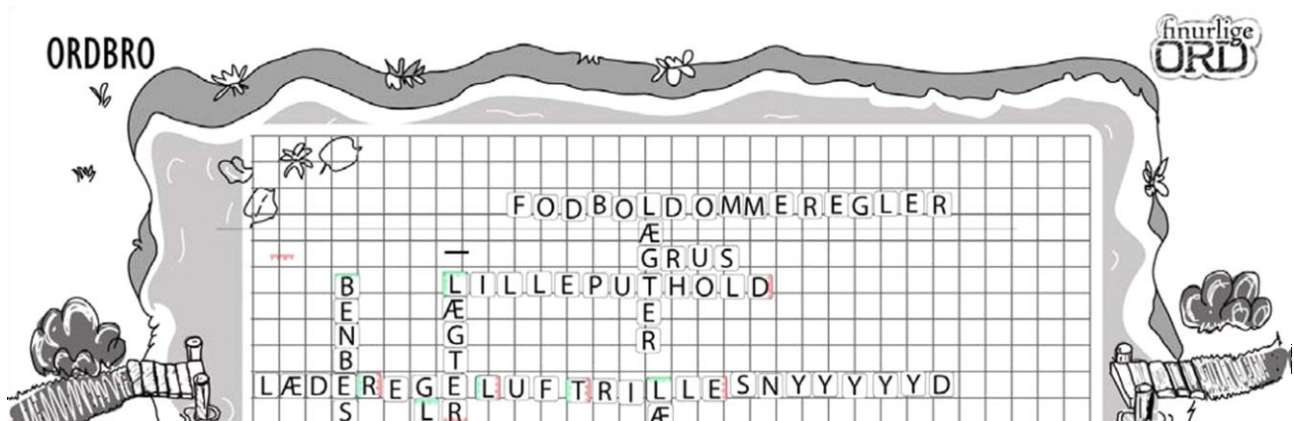

Kort gennemgang af de forskellige dele af Finurlige Ord

Læreren introducerer forløbet ved selv at holde en tale på 1 minut. Eleverne får lov til at gætte undervejs – hvis de kan. Eleverne får derefter en begrebsstige, som de skal udfylde med ord om deres interesse. Herefter kan læreren bestemme, om alle eleverne skal følge samme rytme og arbejde med de samme øvelser eller om det er mere hensigtsmæssigt, at eleverne arbejder med forskellige øvelser.

Portfolio er elevens samling af ord om interessen. Øvelserne omkring *Portfolio* forfiner elevens ord og ordvalg.

Ordbroen er en slags krydsord, hvor eleverne ved hjælp af deres ord skal komme fra den ene side af "floden" til den anden.

I *Synonym rap* skal eleven prøve at lave en rap eller en sang. I stedet for de åbenlyse ord om interessen er opgaven at finde synonymmer. På den måde får de udvidet deres ordforråd.

Hjerne flip er en brainstorm, hvor eleverne hjælper hinanden med at finde flere ord for interessen.

I *Redaktør* skriver eleverne en artikel om deres interesse. Artiklen skal skrives som man ville skrive en rigtig artikel med billeder, teaser tekst m.v.

Tampen brænder afslører hvilke ord man "brænder sig på". Skal man tale om f.eks. fodbold er ordet offside et stærkt brændbart ord, der med det samme afslører, at interessen er fodbold. Alle ord markeres med rød, gul og grøn alt efter genkendeligheden i forhold til interessen.

Manus er manuskriptet som eleverne har efter de forudgående øvelser.

Eleverne øver sig og optager deres taler på video. Herefter giver de hinanden feedback, justerer deres manuskript, øver sig, optager – og på et tidspunkt sidder den lige i skabet!

Erfaringer

Finurlige Ord blev testet af 5. klasserne på Hvidovres 11 folkeskoler i Læse uge 6 2010. Læse uge 6 er en fælles kommunal læse uge, hvor det almindelige skema er ophævet, og hvor der er fokus på læsning. Læsevejlederne besluttede tidligt i forløbet, at Finurlige Ord skulle være det fælles kommunale tilbud i læse ugen.

Alle 5. classes lærere fik tilsendt materialet. Læsevejlederne på de enkelte skoler fik ansvaret for, sammen med skolebibliotekarerne, at introducere undervisningsforløbet for lærerne. Projektgruppen havde aftalt med Ramasjang Live, at de bedste Finurlige Ord taler, skulle vises på Ramasjang Live. Der skulle de indgå i en konkurrence, hvor børn kunne gætte på andre børns interesser. Den del af projektet var ikke en del af vores oprindelige plan, og det skulle vise sig sværere at få adgang til optagelserne med børnene, end at få aftalen med Ramasjang! En vigtig erfaring er, at skal man bruge billedmateriale med børn, skal man have tilladelserne inden projektet går i gang. Det lykkedes os aldrig at få tilladelserne i hus.

Lærernes reaktioner på Finurlige Ord var blandede. Der var tydeligt to tendenser: Nogle fandt materialet svært at gå til og med for mange muligheder. Andre gav sig i kast med det hele, omformede, tilføjede og ændrede i materialet, så det passede til netop deres klasse. Både lærere og elever i denne gruppe fik dermed et stort udbytte af Finurlige Ord.

I projektgruppen har vi efterfølgende konkluderet følgende: Finurlige Ord skal omformes, så det ligner det lærebogsmateriale, lærerne kender i forvejen. Det er meget at bede lærerne om at sætte sig ind i et helt nyt materiale midt i skoleåret, især når formen adskiller sig fra kendt materiale. Og så skal vi endnu tydeligere gøre det klart for lærerne, at de er frit stillet i forhold til antallet og rækkefølgen af øvelser. Vi konkluderer også, at de lærere, der uden forbehold gav sig i kast med forløbet, har fået stort udbytte af Finurlige Ord. Den største ros fik vi fra en elev "*Det føles slet ikke som skole*". Så vores mål om at bringe elevens interesse ind i skolen, og gøre den til et "undervisningsobjekt" blev nået!

Rico, lærer i 5. klasse, gav Finurlige Ord dette skudsmål:

"Til trods for at eleverne til at starte med syntes, at opgaven var underlig, har udbyttet været over al forventning. Finurlige Ord fremstod meget abstrakt for mange, for det er jo bare sjove ord. Men som tiden gik og de fik arbejdet opgaven igennem, fik de mere og mere forståelse og indsigt, og fik udarbejdet nogle rigtig gode taler. De fik benyttet mange nye ord og er blevet udfordret til at danne nye sætninger, frem for de sædvanlige "simple."

Deres artikler fremstod også sjove, interessante og inspirerede af deres Finurlige Ord.

Alt i alt blev de alle udfordret på deres niveau og har flyttet sig i forhold til skrivning. Det med at tænke ud af boksen og prøve noget nyt er tiltag, der markant har flyttet elever".

En læsevejleder kommenterer Finurlige Ord på følgende måde:

"Fint nok, at det er lavet til 5. klassetrin, men jeg kan se perspektiver, der kan bruges i udskolingen".

Hvad nu?

I Hvidovre forestår arbejdet med at gøre Finurlige Ord mere lærebogsagtigt, så det ligner det lærebogsmateriale, lærerne kender. Meningen er, at det skal være et tilbagevendende tilbud til 5. klasserne i den fælles læse uge.

Vi søgte Udviklingspuljen i november 2010 med det formål at skabe en digital platform til Finurlige Ord, så hele landet kunne få glæde af projektet. En del af udviklingsarbejdet indebar også, at der skulle være en national konkurrence om de bedste Finurlige Ord. Der foreligger skitser til dette arbejde, som desværre ikke kan gennemføres, fordi vi fik afslag på vores ansøgning.

Projektgruppen har kontraktligt forpligtiget hinanden på, at alle parter er fri til at videreudvikle på Finurlige Ord. På betingelse af at det materiale som Finurlige Ord består af nu, vedbliver at være frit tilgængeligt.

Bilag

Undervisningsmaterialet Finurlige Ord. Til fri benyttelse